

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин

Р І Ш Е Н Н Я

від 13 лютого 2018 року
Протокол № 68

Про результати виїзного засідання з питання: «Проблематика реформування лісового господарства України»

Обговоривши питання «Проблематика реформування лісового господарства України», Комітет відмітив наступне.

Ліси – унікальне національне багатство України, стратегічний ресурс держави, екологічне і соціальне значення якого є пріоритетним.

Ліси мають важливе значення для людського здоров'я, адже завдяки кисню, який виділяється деревами, забезпечується якість життя і довголіття людей. Деревина та інші (недеревні) ресурси лісу, які є товарами на ринку, є лише частиною повного ефекту функціонування лісової екосистеми. Продукування кисню, ґрунто- та водозахисні функції, кліматорегулювання, інші загальносуспільні екологічні послуги багатократно перевищують товарно-ресурсну частину цього природного феномена, що має враховувати ефективна державна лісова політика. Крім того, що ліси є джерелом сировини для деревообробної, целюлозо-паперової, хімічної, харчової й фармацевтичної промисловості, меблевого виробництва й майстрів народних промислів, вони є територією для здійснення господарської діяльності, яка передбачає створення робочих місць і виготовлення продукції, а отже, формування внутрішнього валового продукту держави.

Важлива особливість лісів полягає в тому, що вони є відтворюваним природним ресурсом, а процес відтворення пов'язаний із значним строком вирощування (кілька десятиліть). Ліси виконують захисні функції щодо охорони земель від водної та вітрової ерозії і запобігають процесам опустелення (що особливо важливо для Півдня і Сходу країни). Захисні лісові насадження та полежахисні лісові смуги підвищують урожайність сільськогосподарських культур (вартість приросту врожаю у 2-3 рази перевищує витрати, пов'язані з полежахисним лісорозведенням).

Виходячи із сучасного стану лісів України, режиму їхнього використання і проведення лісогосподарських заходів, є 4 категорії лісів, зокрема:

ліси природно-заповідного фонду, до яких належать існуючі заповідники, пам'ятки природи, меморіальні ліси та ліси наукового призначення;

особливо захисні ліси, до складу яких залучаються протиерозійні ліси на крутих схилах, ліси санітарної охорони водних джерел, уздовж нерестовищ, лісопарки, національні природні парки, державні смуги, байрачні, міські ліси;

водоохоронно-захисні ліси, що включають водоохоронні, природозахисні, зелені зони, захисні смуги вздовж доріг;

ліси експлуатаційного (промислового) призначення.

Україна має 28 % сільськогосподарських земель від загальної площі сільськогосподарських земель Євросоюзу, та за оцінками вітчизняних вчених до 8 мільйонів гектарів цих земель еродовані. Їх потрібно заліснювати. Тільки в Поліссі більше 500 тис. га самозаліснених сільськогосподарських паїв, які потрібно узаконити як приватні ліси, що дасть можливість мати в країні більше 100 тисяч осіб нових приватних власників лісів. Такі підходи характерні для Польщі та Німеччини, які за площею лісів близькі до України.

В Україні є мінімум 2,5 млн. га земель, непридатних для сільськогосподарського виробництва та які потребують засадження лісом для покращення екологічної ситуації і забезпечення соціальних потреб згідно з Цілями сталого розвитку (ООН, 2015 р.) та вимогами Паризької угоди з кліматичних змін (2015 р.).

У лісовому господарстві, як у будь-яких інших галузях народного господарства, що стали на шлях ринкових перетворень, прослідковується високий рівень нестабільності, який пов'язаний із постійною зміною не тільки обсягів, але і напряму розвитку. Використання в розумних пропорціях як екологічних, так і господарських цінностей лісів, забезпечення лісовідтворення, збільшення площі лісів, недопущення зниження запасів деревини – такими мають бути принципи лісогосподарської політики в Україні.

Державні лісогосподарські підприємства відіграють важливу економічну роль, адже вони є основою розвитку лісового сектору більшості регіонів, який за останні роки демонструє стабільне зростання та забезпечує працевлаштування десятків тисяч працівників.

Головним завданням діяльності державних лісогосподарських підприємств України є забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства, спрямованого на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів, їх охорону і захист, раціональне використання та відтворення.

Лісовій галузі України притаманні наступні проблеми, що потребують вирішення:

Відсутність затверджених стратегічних документів з розвитку лісової галузі, що дозволили б сформувати прогнозовану державну політику. Наслідком цього є наявність нерегульованої організаційно-правової структури управління лісовим господарством, що проявляється у неефективному використанні лісових ресурсів.

Відсутність з часу внесення змін до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» дієвих заходів з боку органів виконавчої влади по реформуванню галузі, що призводить до різкого збільшення обсягу незаконних рубок та як наслідок існування масштабного тіньового обігу деревини.

Зосередження в одному державному органі функцій регулювання, нагляду, контролю та здійснення господарської діяльності, що потенційно має корупційну складову.

Необхідність внесення змін до процедур продажу необробленої деревини для забезпечення прозорого та рівного доступу до сировини.

Відсутність економічних стимулів для поглибленої переробки деревини всередині країни для підвищення інвестиційної привабливості лісової галузі.

Погіршення санітарного стану лісів, необхідність вжиття заходів щодо недопущення масового всихання хвойних лісових насаджень від пошкодження шкідниками та хворобами.

Відсутність здійснення планового обліку лісів та проведення національної інвентаризації лісового фонду України, що призводить до неможливості отримання об'єктивної інформації щодо стану лісових ресурсів країни.

Складна процедура реєстрації права постійного користування для лісокористувачів на земельні ділянки лісогосподарського призначення, що ускладнює їх оформлення.

Внаслідок внесення змін до бюджетного законодавства України із місцевих бюджетів здійснено перерозподіл надходжень від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, до державного бюджету України, що зумовлює погіршення соціально-економічного стану сільських територій.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет **вирішив:**

1. Підтримати висловлені під час обговорення на засіданні Комітету пропозиції щодо недопущення концесії, продажу та відчуження іншими способами лісів в Україні, оскільки у відповідності до статті 13 Конституції України, земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу, а також згідно із статтею 1 Лісового кодексу України, усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави.

2. З метою втілення Указу Президента України № 381 від 21.11.2017 року «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природо-заповідного фонду» необхідно передбачити механізми удосконалення системи фінансування та розвитку лісового господарства шляхом створення державного фонду розвитку лісового господарства для забезпечення потреб

південного та східного регіонів України та розвитку діючих державних лісогосподарських підприємств.

3. Враховуючи інтенсивний процес реформи децентралізації, формування об'єднаних територіальних громад в Україні, зберегти статус державних лісогосподарських підприємств в Україні як юридичних осіб, обласних об'єднань на базі лісогосподарських підприємств, як таких, що забезпечують суттєве наповнення місцевих бюджетів.

4. З метою реалізації єдиної державної політики у сфері використання та відтворення лісових ресурсів України, вважати за доцільне:

- залишити за Державним агентством лісових ресурсів України виконання завдань щодо здійснення державного управління в галузі ведення лісового і мисливського господарства з обов'язковим представництвом в усіх областях України й з розповсюдженням функцій регулювання на постійних лісокористувачів усіх форм власності;

- відокремити функції регулювання, нагляду і контролю від здійснення господарської діяльності у лісовому господарстві;

- переглянути, з метою спрощення, кількість регуляторних актів та дозвільних документів в галузі ведення лісового і мисливського господарства;

- передбачити, з метою забезпечення моніторингу стану ведення лісового господарства, відповідно до кращих світових практик, створення Національного центру інвентаризації та моніторингу лісу у структурі Національної академії наук України.

5. Необхідно створити ефективний орган державної лісової охорони, діяльність якого розповсюджуватиметься на всіх постійних лісокористувачів усіх форм власності відповідно до чинного законодавства.

6. Рекомендувати Кабінету Міністрів України, Національній академії аграрних наук України розробити єдину концепцію відтворення лісових екосистем природних зон Карпатських гір, Полісся, Лісостепу та Степу України.

7. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

7.1. При перегляді Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» передбачити виділення коштів на лісове господарство в розмірі 50 млн. грн. на будівництво сучасного лісорозсадницького комплексу для вирощування садивного матеріалу із закритою кореневою системою у Львівській області;

7.2. Подати на розгляд Верховної Ради України проекти законодавчих актів України щодо повернення частини надходжень від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, з державного бюджету України до місцевих бюджетів;

7.3. Врегулювати та проконтролювати вирішення питання щодо узаконення самозаліснених сільськогосподарських паїв шляхом створення приватних лісів, а також, задля відтворення лісів, розглянути питання створення правової можливості вирощування приватного лісу на державних і комунальних землях лісогосподарського призначення (землях лісового фонду), які не вкриті лісовою рослинністю;

7.4. Прискорити розгляд питання щодо призначення Голови Державного агентства лісових ресурсів України відповідно до чинного законодавства.

8. Доручити Міністерству аграрної політики та продовольства України здійснити облік земель сільськогосподарського призначення та лісозахисних смуг з визначенням площ еродованих та заліснених земель, а також надати пропозиції щодо можливості здійснювати заліснення еродованих земель власниками та користувачами.

9. Державному агентству лісових ресурсів України в тижневий строк подати до Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин проект фінансування розвитку лісового господарства України на 2019 рік з відповідним фінансово-економічним обґрунтуванням.

10. Розглянути на своєму найближчому засіданні проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування дров, що відпускаються населенню для побутових потреб» (реєстр. № 2406а від 17.07.2015).

11. У найкоротші строки розглянути на своєму засіданні після реєстрації в установленому порядку такі проекти законодавчих актів:

щодо створення Державного лісового фонду України (4 проекти Законів України щодо внесення змін до Податкового, Бюджетного та Лісового кодексів України, а також Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»);

«Про внесення змін до Лісового кодексу України щодо національної інвентаризації лісів»;

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони лісів»;

«Про внесення зміни до статті 39 Закону України «Про тваринний світ» (щодо охорони тваринного світу).

12. На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин у червні поточного року розглянути питання про стан виконання цього рішення і рішення Комітету від 1 листопада 2016 року (протокол № 48) «Про виїзне засідання на тему: «Про проблеми та перспективи розвитку лісової галузі України».

Заступник Голови Комітету

О. БАКУМЕНКО